

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/97/79/93

PIERWSZE REAKCJE SPOŁECZNE NA UTWORZENIE BBWR

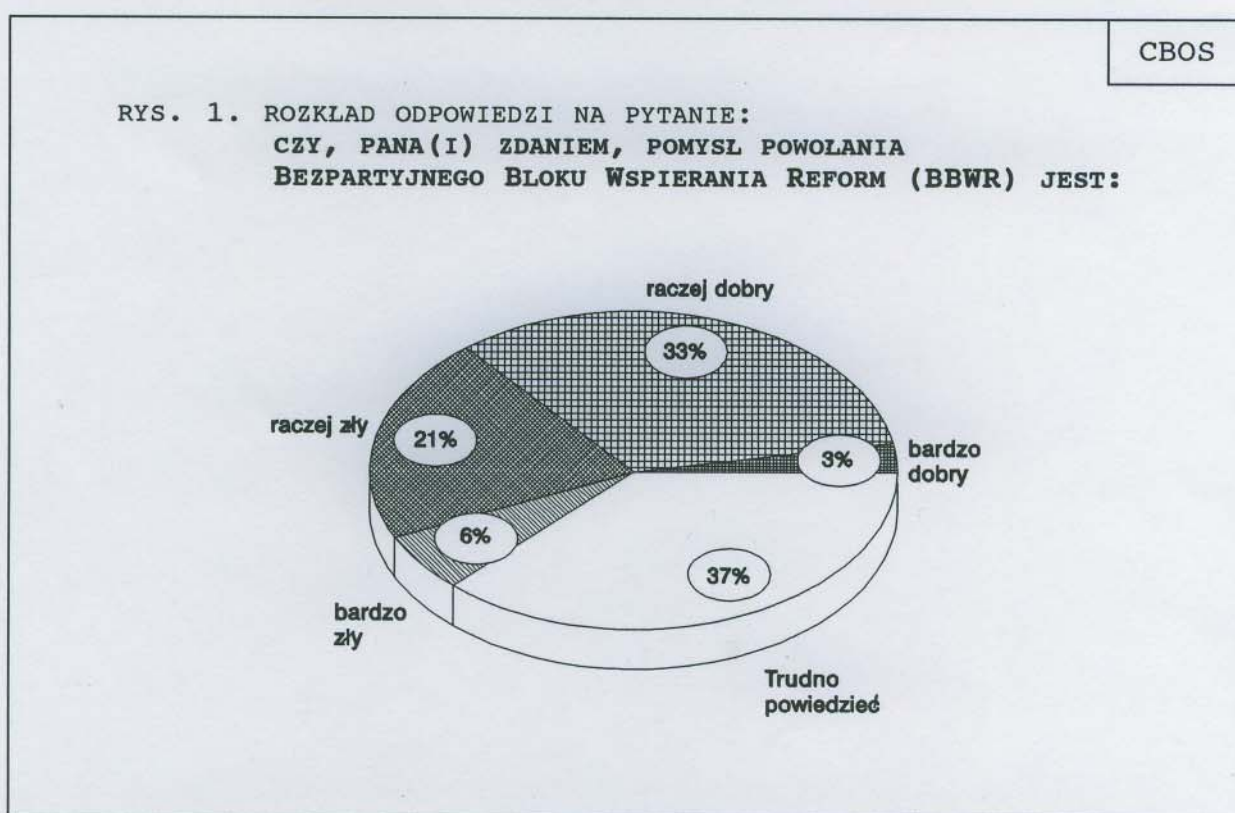
Komunikat z badań

Warszawa, lipiec 1993 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Dwa tygodnie po ogłoszeniu prezydenckiej inicjatywy utworzenia Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform pytaliśmy respondentów o ich zdanie na ten temat¹.

Ponad jedna trzecia badanych nie potrafiła ustosunkować się do pomysłu Lecha Wałęsy. Jest to zrozumiałe, gdyż BBWR dopiero zaczynał się tworzyć, nie miał jeszcze programu ani - poza osobą prezydenta - polityków, z którymi mógłby być kojarzony.

Mimo to niemal dwie trzecie respondentów (63%) wyraziło swoje zdanie na temat BBWR. Ponad połowa z nich - 57% - oceniła pomysł prezydenta jako dobry, a 43% jako zły, przeważają więc opinie pozytywne. Można powiedzieć, że inicjatywa prezydenta nie spotkała się ze zdecydowanym poparciem społeczeństwa, lecz raczej spolaryzowała jego oceny.

¹ Badanie "Świat wokół nas" (6) zrealizowano w dniach 24-28 czerwca 1993 roku na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1015).

W połowie marca '93 w związku z ówczesnymi wypowiedziami Lecha Wałęsy o możliwości powołania Partii Prezydenckiej - ankieterzy CBOS zapytali respondentów o ocenę tej idei². Bezpartyjny Blok Wspierania Reform nie jest co prawda Partią Prezydencką, ale może być tak właśnie postrzegany przez społeczeństwo z powodu roli, jaką odgrywa w jego powołaniu Lech Wałęsa. Mimo że wtedy pytano respondentów o twór hipotetyczny, a teraz mamy do czynienia z zaistniałym faktem - można pokusić się o pewne porównania.

Tabela 1

w procentach

Czy pomysł powołania		
jest:	Partii Prezydenckiej (marzec '93)	BBWR (czerwiec '93)
- bardzo dobry	3	3
- raczej dobry	15	33
- raczej zły	33	21
- bardzo zły	21	6
Trudno powiedzieć	28	37

Istniejący Bezpartyjny Blok Wspierania Reform ma lepsze notowania niż hipotetyczna Partia Prezydencka. Jednak odsetek respondentów nie mających zdania na temat utworzenia BBWR jest większy niż tych, którzy nie potrafili odnieść się do powstania Partii Prezydenckiej.

Podobnie jak w przypadku pomysłu powołania Partii Prezydenckiej, ocena zamiaru utworzenia BBWR jest związana z zaufaniem ankietowanych osób do prezydenta (tab. 2)³. Wśród respondentów deklarujących zaufanie do Lecha Wałęsy dominują pozytywne oceny pomysłu powołania BBWR. Osoby nie mające zaufania do prezydenta najczęściej nie popierają też jego nowej inicjatywy.

² "Społeczny odbiór idei powołania Partii Prezydenckiej i Gwardii Narodowej", komunikat z badań CBOS, kwiecień '93.

³ Wszystkie zależności opisane w komunikacie są istotne statystycznie, co oznacza, że w każdym przypadku hipoteza o braku zależności statystycznej została odrzucona na poziomie istotności równym 0.05.
V Cramera=0.28902.

Tabela 2

w procentach

Czy pomysł powołania Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform jest:	Czy Prezydent RP zasługuje na zaufanie?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- dobry	55	20	27
- zły	16	41	13
Trudno powiedzieć	29	39	60

Ocena powołania BBWR jest związana także z deklaracją uczestnictwa ankietowanych osób w wyborach (tab. 3). Pomysł prezydenta najlepiej oceniają respondenci zdecydowani wziąć udział w nadchodzących wyborach. Oni też mają najbardziej wyrobioną opinię o BBWR (najmniej wskazań "trudno powiedzieć"). Wyniki te podważają twierdzenia, że BBWR może przyciągnąć do urn osoby do tej pory niezdecydowane, a potwierdzają tezę, że odbiera on elektorat dotychczas działającym partiom⁴.

Tabela 3

w procentach

Czy pomysł powołania Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform jest:	Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach?				
	na pewno tak	chyba tak	nie wiem	chyba nie	na pewno nie
- bardzo dobry	6	2	1	0	2
- raczej dobry	38	34	32	25	22
- raczej zły	21	25	23	16	20
- bardzo zły	8	5	3	4	4
Trudno powiedzieć	28	35	42	56	52

⁴ Porównaj komunikat CBOS "Preferencje wyborcze społeczeństwa pod koniec czerwca'93.

Respondenci zapytani o to, **czym kierował się prezydent** powołując Bezpartyjny Blok Wspierania Reform (mogli wybrać dwie odpowiedzi), najczęściej (46%) twierdzili, że chciał on wzmocnić swoją władzę. Ponad jedna trzecia badanych była zdania, że prezydent kierował się chęcią osłabienia przeciwników politycznych. Na pierwszy plan wysunął się więc w odpowiedziach ankietowanych polityczny interes prezydenta.

	CBOS
<i>Jak Pan(i) sędzi, czym kierował się prezydent powołując BBWR? Prosimy podać nie więcej niż dwie odpowiedzi. Czy chciał:</i>	
- wzmocnienia swojej władzy.	46%
- osłabienia swoich przeciwników politycznych.	36%
- przyspieszenia reform.	29%
- stabilizacji politycznej.	17%
- lepszej reprezentacji interesów zwykłych ludzi	14%
- umocnienia demokracji.	11%
- ograniczenia demokracji.	4%
Trudno powiedzieć.	18%

Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań.

Znaczny odsetek pytaných osób wskazał jednak także, że prezydent powołując BBWR chce przyspieszyć reformy. Wskazania na pozostałe odpowiedzi świadczą, że część badanych postrzega działanie prezydenta jako kierowanie się "dobrem wspólnym".

Bardzo mała grupa respondentów (4%) stwierdziła, że powołując BBWR prezydent chciał ograniczyć demokrację.

Oceniając **szanse wyborcze BBWR** jedna trzecia ankietowanych nie potrafiła zająć stanowiska. Taka sama liczebnie grupa stwierdziła, że BBWR może liczyć tylko na niewielkie poparcie i nie odegra większej roli w przyszłym Sejmie. Tylko 6% badanych uznało, że BBWR może liczyć na duże poparcie w wyborach do Sejmu i będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym parlamencie.

CBOS	
<i>Czy Pana(i) zdaniem, BBWR może liczyć na duże poparcie w wyborach do Sejmu czy też nie?</i>	
Może liczyć na duże poparcie, będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym Sejmie	6%
Może liczyć na poparcie, ale nie będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym Sejmie	29%
Może liczyć tylko na niewielkie poparcie, nie będzie odgrywać większej roli w przyszłym Sejmie	33%
Trudno powiedzieć	32%

Ocena szans Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform w najbliższych wyborach do Sejmu jest związana z opiniami o samej idei prezydenta (tab. 4)⁵.

Tabela 4

w procentach

Na jakie poparcie może liczyć BBWR w wyborach do Sejmu?	Czy pomysł powołania BBWR jest:		
	dobry	zły	trudno powiedzieć
Może liczyć na duże poparcie, będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym Sejmie	14	1	1
Może liczyć na poparcie, ale nie będzie najliczniejszym ugrupowaniem w Sejmie	50	18	17
Może liczyć tylko na niewielkie poparcie, nie będzie odgrywać większej roli w przyszłym Sejmie	21	69	20
Trudno powiedzieć	15	12	62

Respondenci pozytywnie odnoszący się do pomysłu utworzenia BBWR lepiej też niż badani mający negatywny stosunek do tej idei oceniają jego szanse wyborcze. Jednak nawet osoby pozytywnie oceniające inicjatywę prezydenta rzadko liczą na poparcie BBWR przez większość wyborców.

Ankietowani nie mający zdania na temat powołania BBWR w większości nie potrafią także ocenić jego szans w nadchodzących wyborach parlamentarnych.

⁵ V Cramera=0.48025.

**BBWR - reprezentacja interesów.
Pomysł skuteczny czy nieskuteczny?**

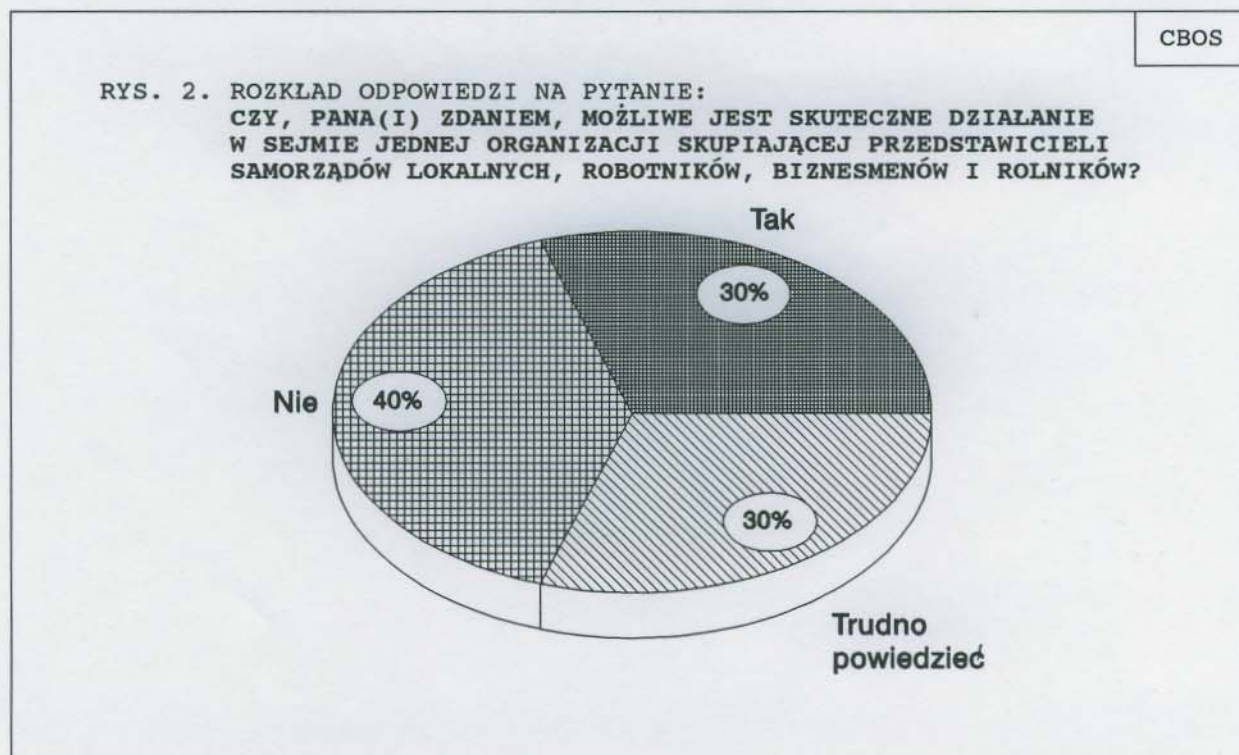
Inicjatorzy powołania BBWR twierdzą, że obecnie działające partie polityczne nie są w stanie skutecznie reprezentować interesów różnych grup społecznych. Ich zdaniem, właśnie BBWR może sprostać temu zadaniu.

Opinie, że BBWR - jako wspólna reprezentacja różnych grup - lepiej będzie bronił ich interesów w Sejmie niż istniejące partie polityczne podziela jednak mniejszość (17%) badanych.

	CBOS
<i>Kto będzie lepiej reprezentował w Sejmie interesy ludzi takich jak Pan(i): jedna wspólna reprezentacja samorządów lokalnych, robotników, biznesmenów i rolników czy któraś z partii politycznych?</i>	
Jedna wspólna reprezentacja	17%
Partie polityczne, z których będzie można wybrać tę, do której ma się największe zaufanie	27%
To nie ma znaczenia, nie mam zaufania ani do wspólnej reprezentacji, ani do partii politycznych	29%
Trudno powiedzieć	27%

Zwolenników wspólnej reprezentacji można spotkać nieco częściej tylko wśród robotników wykwalifikowanych. Choć ponad jedna czwarta badanych (27%) opowiada się w tej sprawie za tradycyjnym partyjnym modelem reprezentacji interesów, jednak dla większości respondentów kwestia ta albo nie ma znaczenia, bo i tak nie ufają żadnej z tych form, albo jest za trudna do rozstrzygnięcia. Oznacza to, że ponad połowa naszego społeczeństwa w jakimś stopniu podziela pogląd inicjatorów BBWR, iż dotychczasowy partyjny system reprezentacji jest nieskuteczny. Jaka część z tej grupy badanych da się przekonać do nowej formy - pozostaje sprawą otwartą.

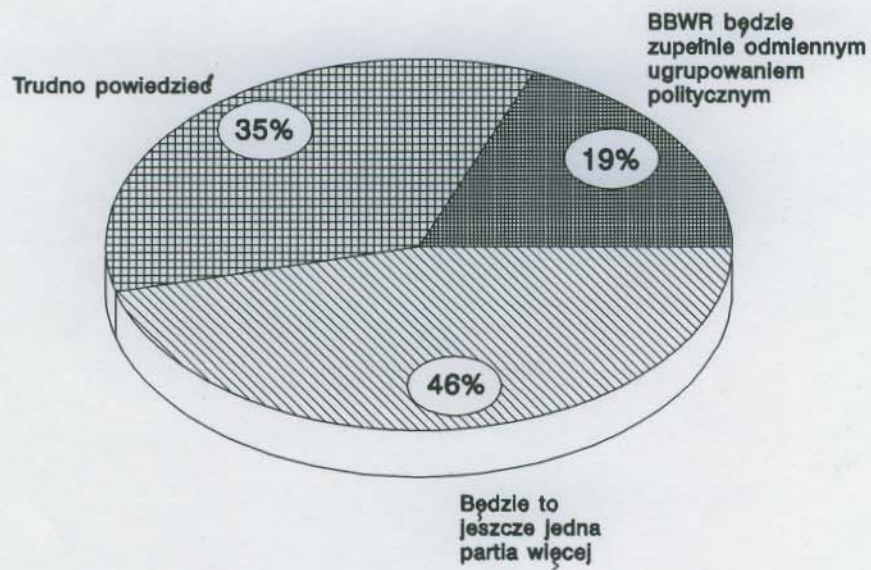
W obecnej chwili jednak przeważa pogląd, że nie jest możliwe skuteczne działanie w Sejmie jednej organizacji skupiającej przedstawicieli bardzo różnych grup społecznych.

Najbardziej sceptyczni w ocenie skuteczności działania takiej organizacji są badani z wykształceniem wyższym, kadra kierownicza, prywatni przedsiębiorcy, pracownicy fizyczno-umysłowi. Największe nadzieje wiążą z nią natomiast osoby dobrze oceniające własne warunki materialne oraz mieszkańcy wielkich miast.

Jeszcze więcej sceptycyzmu wyrazili badani wobec deklarowanej pozapartyjnej formuły funkcjonowania BBWR. Blisko połowa ankietowanych sądzi, że BBWR stanie się jeszcze jedną partią polityczną.

RYS. 3. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE:
**CZY BBWR STANIE SIĘ, PANA(I) ZDANIEM, JESZCZE
 JEDNĄ PARTIĄ CZY TEŻ BĘDZIE TO ZUPEŁNIE ODMIENNE
 UGRUPOWANIE POLITYCZNE?**

Badani przekonani o tym, że BBWR stanie się zupełnie odmiennym ugrupowaniem politycznym, w zdecydowanej większości wyrażają nadzieję, że będzie on w stanie skutecznie reprezentować różne grupy interesu.

Tabela 5

w procentach

BBWR:	Skuteczne działanie będzie w Sejmie:		
	możliwe	niemożliwe	Trudno powiedzieć
- będzie jeszcze jedną partią więcej	25	61	14
- będzie zupełnie odmiennym ugrupowaniem politycznym	60	34	6

Jednak wśród zwolenników wspólnej reprezentacji pogląd, że BBWR będzie formą nową, różną od dotychczasowych partii politycznych tylko nieznacznie przeważa nad opinią, że stanie się on jeszcze jedną partią polityczną.

Tabela 6

w procentach

Kto będzie lepiej reprezentował interesy ludzi takich takich jak Pan(i)	BBWR będzie:		
	jeszcze jedną partią	nową formą	Trudno powiedzieć
Jedna wspólna reprezentacja	36	41	23
Partie polityczne	65	18	18
Bez znaczenia	58	19	23
Trudno powiedzieć	21	6	73

Jeśli więc BBWR stanie się nową jakością, zupełnie odmienną od dotychczasowych partii politycznych - zdaniem respondentów - będzie skuteczną reprezentacją interesów różnych grup w Sejmie i uzyska akceptację społeczną.

Jedną z intencji przyświecających powołaniu BBWR było zaktywizowanie obywatelskich grup społecznych, które nie znajdowały na scenie politycznej ugrupowań godnych zaufania i poparcia. Jak dotychczas milcząca większość pozostaje wobec tej inicjatywy obojętna bądź sceptyczna. Warto więc zwrócić uwagę na stosunek do BBWR zwolenników obecnych partii politycznych. Okazuje się, że sympatycy większości ugrupowań polskiej sceny politycznej nie zajmują jasnego, negatywnego bądź pozytywnego, stanowiska. Pozytywnie pomysł powołania BBWR oceniają jedynie zwolennicy ZChN ($r=0,16$), NSZZ "Solidarność" ($r=0,13$) oraz Partii Chrześcijańskich Demokratów ($r=0,12$). Negatywną o nim opinie mają natomiast zwolennicy SdRP ($r=-0,17$). Zauważyliśmy wcześniej, że poparcie dla BBWR wiąże się z zaufaniem dla Lecha Wałęsy. Inicjator powołania BBWR dla wielu sympatyków NSZZ "Solidarność" i ugrupowań chrześcijańskich jest nadal symbolem "Solidarności" i przywódcy, którego inspiracją są wartości chrześcijańskie.

Spróbujmy jeszcze odpowiedzieć, jakie poglądy na kluczowe kwestie polityczne, gospodarcze i społeczne mają zwolennicy BBWR. Pogłębione analizy statystyczne⁶ wykazały, że największy wpływ na pozytywną ocenę idei powołania BBWR ma zaufanie do prezydenta Lecha Wałęsy.

Autorytet prezydenta jest więc najmocniejszym spoiwem łączącym zwolenników BBWR. W ich myśleniu o obecnej sytuacji politycznej obecne są wątki dekomunizacyjne: żądanie wprowadzenia zakazu zajmowania wysokich stanowisk dla starej nomenklatury, dezaprobaty SdRP, niechęć do pojawiających się w różnych środowiskach nastrojów nostalgii za latami realnego socjalizmu. Łączy ich też niechęć do partii politycznych, co - jak się wydaje - oznacza, iż dotychczasowy sposób reprezentowania przez partie interesów w Sejmie oceniają negatywnie. Nie podzielają jednak przekonania o konieczności zrezygnowania z demokracji i wprowadzenia rządów silnego człowieka. Być może więc są oni zwolennikami "demokracji bez partii politycznych".

Badani aprobujący BBWR nie zajmują wspólnego stanowiska w kwestiach gospodarczych - prywatyzacji, napływu obcego kapitału do Polski. Są natomiast zgodni w pozytywnej ocenie efektów Planu Balcerowicza. Nie jest jednak jasne, jak głęboko sięga ich akceptacja - czy dotyczy tylko efektów w postaci zapelnienia półek sklepowych czy również całej antyinflacyjnej polityki gospodarczej.

Jak się wydaje, zwolennicy demokracji bez partii politycznych chcieliby parlamentaryzmu spontanicznego, niekolektywnego, w którym pierwszoplanowe role odgrywałyby niekonwencjonalne w poglądach i sposobie bycia osobistości życia publicznego. Gwarantowałyby to funkcjonowanie BBWR w sposób zupełnie odmienny od partii politycznych. Jest to - jak powiedzieliśmy wcześniej - w poczuciu zwolenników BBWR warunek konieczny skutecznego reprezentowania interesów. Wiele wskazuje na to, że jednym z motywów aprobaty powołania BBWR jest nie spełniona przed czterema laty potrzeba uczestnictwa w rewolucyjnym święcie zwycięstwa nad komunizmem. Filozofia grubej kreski zahamowała żywiołową reakcję

⁶ Zastosowano analizę regresji stepwise.

odreagowania "czasów zniewolenia". Lech Wałęsa przy okazji wyborów prezydenckich ożywił nadzieje na ostateczny triumf. Obecnie - jak pokazują analizy - zwolennicy BBWR myślą w podobnych kategoriach jak zwolennicy Lecha Wałęsy w 1991 roku: ogromne zaufanie do Ojca "Solidarności" i wiara w szybkie rozwiązanie większości problemów oparte na dekomunizacji. Warto dodać, że nieistotne dla charakterystyki zwolenników BBWR okazały się poglądy dotyczące kwestii obyczajowych i społecznych: prawa o aborcji, stosunku do Kościoła, prawa do strajku.

★

★

★

Dla znacznej części respondentów Bezpartyjny Blok Wspierania Reform jest zjawiskiem enigmatycznym, które trudno ocenić. Wpływa na to zapewne krótki okres, jaki upłynął od powołania BBWR, brak programu tego ugrupowania oraz brak liderów.

Pomysł Lecha Wałęsy spotkał się z dosyć umiarkowanym przyjęciem w społeczeństwie: w opiniach respondentów brak zarówno zdecydowanego entuzjazmu, jak i całkowitej negacji.

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, pomysł powołania Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform (BBWR) jest:

(%)

	dobry	zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	27	37	1013
Płeć				
Mężczyźni	42	31	27	479
Kobiety	30	24	46	534
Wiek				
do 24 lat	36	25	39	115
25-34	38	28	34	161
35-44	36	28	36	226
45-54	40	30	31	176
55-64	34	28	38	173
65 lat i więcej	33	22	45	159
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	29	42	398
Miasto do 20 tys.	31	28	41	113
od 21 do 100 tys.	42	30	28	195
101-500 tys.	38	24	37	167
501 tys. i więcej mieszk.	47	20	33	139
Wykształcenie				
Podstawowe	29	23	47	384
Zasadnicze zawodowe	38	25	36	255
Średnie	42	29	29	309
Wyższe	40	44	15	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	33	39	28	58
Prac.umysł.niż.szczebła	39	35	26	81
Pracownicy fiz.- umysł.	34	38	28	32
Robotnicy wykwalifikowani	49	17	34	116
Robotnicy niewykwalifik.	28	24	48	69
Rolnicy	32	22	46	99
Prywatni przedsiębiorcy	48	27	24	44
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	32	27	41	323
Uczniowie i studenci	47	33	20	32
Bezrobotni	33	35	32	78
Gospodynie domowe i inni	36	19	45	76
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	25	23	52	64
500 tys. - 999 tys.	31	28	40	266
1000 tys. - 1499 tys.	36	26	38	301
1500 tys. - 1999 tys.	41	23	36	162
2000 tys. i powyżej	46	30	25	190
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	28	39	506
Średnie	35	25	40	372
Dobre	53	28	19	134
Liczba osób w gosp. domowym				
1 osoba	35	17	49	58
2 osoby	30	34	36	178
3 osoby	35	26	39	212
4 osoby	39	30	31	240
5 osób	35	30	34	164
6 i więcej osób	40	17	43	160

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, BBWR może liczyć na duże poparcie w wyborach do Sejmu, czy też nie? 1 - może liczyć na duże poparcie, będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym Sejmie, 2 - może liczyć na poparcie, ale nie będzie najliczniejszym ugrupowaniem w przyszłym Sejmie, 3 - może liczyć tylko na niewielkie poparcie, nie będzie odgrywać większej roli w przyszłym Sejmie

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	29	33	32	1013
Płeć					
Mężczyźni	7	35	36	23	479
Kobiety	5	24	32	39	534
Wiek					
do 24 lat	6	45	27	22	115
25-34	3	34	27	36	161
35-44	6	32	36	27	226
45-54	7	31	43	19	176
55-64	6	21	33	40	173
65 lat i więcej	8	17	30	45	159
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	22	35	38	398
Miasto do 20 tys.	6	26	37	32	113
od 21 do 100 tys.	8	37	31	24	195
101-500 tys.	7	32	29	32	167
501 tys. i więcej mieszk.	4	39	35	21	139
Wykształcenie					
Podstawowe	5	18	30	48	384
Zasadnicze zawodowe	7	36	30	27	255
Średnie	6	35	39	20	309
Wyższe	5	41	41	12	66
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	1	31	51	16	58
Prac.umysl.niż.szczebla	6	38	44	12	81
Pracownicy fiz.- umysl.	3	45	39	13	32
Robotnicy wykwalifikowani	9	39	27	25	116
Robotnicy niewykwalifik.	2	24	33	41	69
Rolnicy	3	20	30	47	99
Prywatni przedsiębiorcy	10	27	49	14	44
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	7	19	34	40	323
Uczniowie i studenci	4	65	25	6	32
Bezrobotni	7	35	29	30	78
Gospodynie domowe i inni	4	37	20	39	76
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	1	21	23	55	64
500 tys. - 999 tys.	7	29	33	31	265
1000 tys. - 1499 tys.	5	30	30	35	301
1500 tys. - 1999 tys.	7	31	40	22	162
2000 tys. i powyżej	8	32	35	26	190
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	27	35	33	506
Średnie	6	28	32	34	372
Dobre	7	39	33	20	134
Liczba osób w gosp. domowym					
1 osoba	4	13	40	42	58
2 osoby	7	22	33	38	178
3 osoby	6	35	34	25	212
4 osoby	7	30	34	29	240
5 osób	5	29	35	30	164
6 i więcej osób	4	33	28	34	160

Tabela 3. Czym kierował się prezydent powołując BBWR? Czy chciał: 1 - przyspieszenia reform, 2 - osłabienia swoich przeciwników politycznych, 3 - lepszej reprezentacji interesów zwykłych ludzi, 4 - ograniczenia demokracji, 5 - stabilizacji politycznej, 6 - umocnienia demokracji, 7 - wzmocnienia swojej władzy (%)

	1	2	3	4	5	6	7	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	36	13	4	17	11	46	18	1014
Płeć									
Mężczyźni	34	35	15	4	21	12	46	13	479
Kobiety	25	37	12	3	14	10	46	22	536
Wiek									
do 24 lat	23	34	21	5	19	9	42	21	116
25-34	33	32	13	5	22	9	46	18	161
35-44	39	39	12	3	15	12	50	12	226
45-54	32	36	13	3	22	17	51	8	176
55-64	18	44	13	3	13	8	46	24	173
65 lat i więcej	26	29	13	5	11	10	38	29	159
Miejsce zamieszkania									
Wieś	25	32	11	5	16	9	46	24	400
Miasto do 20 tys.	32	35	14	4	10	8	57	17	113
od 21 do 100 tys.	28	40	17	5	21	17	44	11	195
101-500 tys.	32	37	16	2	16	12	40	19	167
501 tys. i więcej mieszk.	39	44	13	2	21	10	45	8	139
Wykształcenie									
Podstawowe	23	29	10	3	14	11	40	30	384
Zasadnicze zawodowe	40	31	14	5	19	13	49	12	255
Średnie	27	47	17	4	19	10	48	11	310
Wyższe	37	45	14	8	18	12	56	1	66
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	41	42	13	4	17	9	49	8	58
Prac.umysl.niż.szczebla	33	53	8	3	12	16	53	6	81
Pracownicy fiz.- umysl.	42	52	9	0	18	8	51	6	32
Robotnicy wykwalifikowani	48	22	17	5	28	14	47	7	116
Robotnicy niewykwalifik.	28	25	8	3	18	18	40	24	69
Rolnicy	23	30	12	3	17	10	40	29	99
Prywatni przedsiębiorcy	26	37	11	4	14	16	49	15	44
Bierni zawodowo									
Renciści i emeryci	23	36	14	5	13	8	47	24	323
Uczniowie i studenci	23	46	26	3	12	6	39	21	32
Bezrobotni	28	41	18	5	26	6	47	10	78
Gospodynie domowe i inni	24	41	12	3	14	16	43	20	77
Dochody na jedną osobę									
Poniżej 500 tys.zł	24	31	12	3	14	11	36	32	64
500 tys. - 999 tys.	27	33	13	3	14	10	51	20	267
1000 tys. - 1499 tys.	28	33	15	6	19	12	47	17	301
1500 tys. - 1999 tys.	34	48	11	3	21	12	46	10	162
2000 tys. i powyżej	35	40	14	3	18	11	42	15	190
Ocena własnych war. mater.									
Złe	26	37	13	4	16	11	48	18	507
Średnie	30	35	15	3	15	11	44	20	372
Dobre	40	35	13	5	24	11	43	13	134
Liczba osób w gosp. domowym									
1 osoba	24	36	10	1	11	12	41	29	58
2 osoby	21	43	13	5	13	10	45	21	178
3 osoby	37	36	11	3	18	10	48	15	212
4 osoby	29	35	17	4	18	11	47	15	240
5 osób	30	39	13	6	15	15	44	18	164
6 i więcej osób	30	27	15	2	23	9	47	19	162

Tabela 4. Kto, Pana(i) zdaniem, będzie lepiej reprezentował w Sejmie interesy ludzi takich jak Pan(i) - jedna wspólna reprezentacja samorządów lokalnych, robotników, biznesmenów i rolników, czy któraś z partii politycznych?
 1 - jedna wspólna reprezentacja 2 - partie polityczne, z których będzie można wybrać tę, do której ma się zaufanie 3 - to nie ma znaczenia, nie mam zaufania ani do wspólnej reprezentacji, ani do partii politycznych
 (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	27	29	27	1015
Płeć					
Mężczyźni	21	29	27	24	479
Kobiety	14	24	32	30	536
Wiek					
do 24 lat	25	27	28	20	116
25-34	17	27	31	24	161
35-44	16	30	31	22	226
45-54	16	27	34	23	176
55-64	17	26	28	30	173
65 lat i więcej	13	21	22	44	160
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	24	28	34	400
Miasto do 20 tys.	16	25	27	32	113
od 21 do 100 tys.	23	27	30	21	195
101-500 tys.	18	31	24	27	167
501 tys. i więcej mieszk.	18	28	41	13	139
Wykształcenie					
Podstawowe	13	17	27	43	384
Zasadnicze zawodowe	20	29	29	22	255
Średnie	19	32	34	15	310
Wyższe	15	48	25	12	66
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	35	27	23	58
Prac.umysł.niż.szczebla	20	25	41	14	81
Pracownicy fiz.- umysł.	15	33	28	24	32
Robotnicy wykwalifikowani	27	23	31	19	116
Robotnicy niewykwalifik.	10	19	43	28	69
Rolnicy	11	34	15	40	99
Prywatni przedsiębiorcy	23	35	19	22	44
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	13	23	29	35	324
Uczniowie i studenci	22	40	16	21	32
Bezrobotni	25	35	20	20	78
Gospodynie domowe i inni	15	19	45	21	77
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	13	20	12	54	64
500 tys. - 999 tys.	18	22	33	27	267
1000 tys. - 1499 tys.	14	25	32	29	302
1500 tys. - 1999 tys.	17	29	34	20	162
2000 tys. i powyżej	23	36	21	20	190
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	24	34	29	508
Średnie	19	27	25	29	372
Dobre	27	36	21	16	134
Liczba osób w gosp. domowym					
1 osoba	14	23	32	31	57
2 osoby	19	31	24	25	179
3 osoby	16	24	32	28	212
4 osoby	17	29	30	24	240
5 osób	18	22	33	28	164
6 i więcej osób	16	28	24	32	162

Tabela 5. Z inicjatywy Lecha Wałęsy powstał Bezpartyjny Blok Wspierania Reform (BBWR), który wystawi własnych kandydatów w wyborach do Sejmu i Senatu. Czy, Pana(i) zdaniem, jest możliwe skuteczne działanie w Sejmie jednej organizacji skupiającej przedstawicieli samorządów lokalnych, robotników, biznesmenów i rolników?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	40	30	1015
Płeć				
Mężczyźni	33	46	21	479
Kobiety	27	36	37	536
Wiek				
do 24 lat	31	44	26	116
25-34	24	43	33	161
35-44	33	45	22	226
45-54	28	46	26	176
55-64	34	37	29	173
65 lat i więcej	29	26	45	160
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	40	38	400
Miasto do 20 tys.	22	47	31	113
od 21 do 100 tys.	34	42	24	195
101-500 tys.	39	34	27	167
501 tys. i więcej mieszk.	42	42	16	139
Wykształcenie				
Podstawowe	26	31	43	384
Zasadnicze zawodowe	33	44	24	255
Średnie	31	46	22	310
Wyższe	36	58	6	66
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	64	12	58
Prac. umysł. niż. szczebla	38	50	12	81
Pracownicy fiz.- umysł.	27	58	15	32
Robotnicy wykwalifikowani	39	43	19	116
Robotnicy niewykwalifik.	31	32	37	69
Rolnicy	20	36	44	99
Prywatni przedsiębiorcy	22	61	17	44
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	31	32	37	324
Uczniowie i studenci	52	30	18	32
Bezrobotni	22	50	28	78
Gospodynie domowe i inni	27	32	40	77
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	26	19	55	64
500 tys. - 999 tys.	22	45	33	267
1000 tys. - 1499 tys.	31	38	31	302
1500 tys. - 1999 tys.	35	41	23	162
2000 tys. i powyżej	38	43	19	190
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	41	33	508
Średnie	30	40	30	372
Dobre	43	40	17	134
Liczba osób w gosp. domowym				
1 osoba	25	36	39	57
2 osoby	33	39	27	179
3 osoby	32	41	27	212
4 osoby	34	40	26	240
5 osób	23	48	29	164
6 i więcej osób	26	37	37	162